

**Зміни до Цивільного кодексу України,
інших законів України
щодо вдосконалення порядку відкриття та
оформлення спадщини
(загальний огляд змін)**

**(Закон № 3450- IX від 08.11.2023
Закон № 3449- IX від 08.11.2023)**

**Галина Парусова,
член Комісії НПУ з аналітично-методичного забезпечення нотаріальної діяльності,
приватний нотаріус Київського міського нотаріального округу**

➤ Про внесення змін до Цивільного кодексу України щодо вдосконалення порядку відкриття та оформлення спадщини

(Закон № 3450- IX від 08.11.2023)

➤ Про внесення змін до деяких законів України щодо вдосконалення порядку відкриття та оформлення спадщини

(Закон № 3449- IX від 08.11.2023)

Набрання чинності **30.01.2024** року

нова редакція

Стаття 1221. Місце відкриття спадщини

- 1. Місцем відкриття спадщини є останнє місце проживання спадкодавця.**
- 2. Якщо місце проживання спадкодавця невідоме, місцем відкриття спадщини є місцезнаходження нерухомого майна або основної його частини, а за відсутності нерухомого майна - місцезнаходження основної частини рухомого майна.**
- 3. Якщо спадкодавець мав останнє місце проживання на території іноземної держави, місце відкриття спадщини визначається відповідно до Закону України "Про міжнародне приватне право".**

Зміни до Прикінцевих та перехідних положень ЦК України

Пункт 19

недіюча редакція

У період дії в Україні воєнного, надзвичайного стану **строки, визначені статтями 257-259, 362, 559, 681, 728, 786, 1293** цього Кодексу, продовжуються на строк його дії.

нова редакція

У період дії воєнного стану в Україні, введеного Указом Президента України "Про введення воєнного стану в Україні" від 24 лютого 2022 року № 64/2022, затвердженим Законом України "Про затвердження Указу Президента України "Про введення воєнного стану в Україні" від 24 лютого 2022 року № 2102-ІХ, **перебіг позовної давності**, визначений цим Кодексом, зупиняється на строк дії такого стану.

Зміни до Прикінцевих та перехідних положень ЦК України (пункт 20)

20. У період дії воєнного стану в Україні, введеного Указом Президента України "Про введення воєнного стану в Україні" від 24 лютого 2022 року № 64/2022, затвердженим Законом України "Про затвердження Указу Президента України "Про введення воєнного стану в Україні" від 24 лютого 2022 року № 2102-ІХ, **та протягом двох років з дня його припинення або скасування**

у випадку, якщо смерть фізичної особи зареєстрована пізніше ніж через **один місяць з 1) дня смерті такої особи або 2) дня, з якого її оголошено померлою,** строки, встановлені статтями 1269, 1270, 1271, 1272, 1273, 1276, 1277, 1283, 1298 цього Кодексу, **обчислюються з дня державної реєстрації смерті особи.**

!!! При цьому часом відкриття спадщини вважається день смерті спадкодавця або день, з якого спадкодавця оголошено померлим, незалежно від часу державної реєстрації смерті.

(абзац 1 пункту 20)

Зміни до Прикінцевих та перехідних положень ЦК України (пункт 20)

20... Положення абзацу першого цього пункту застосовуються також

- до спадщини, яка відкрилася ПІСЛЯ введення воєнного стану в Україні, введеного Указом Президента України "Про введення воєнного стану в Україні" від 24 лютого 2022 року № 64/2022, затвердженим Законом України "Про затвердження Указу Президента України "Про введення воєнного стану в Україні" від 24 лютого 2022 року № 2102-ІХ, до набрання чинності Законом України "Про внесення змін до Цивільного кодексу України щодо вдосконалення порядку відкриття та оформлення спадщини" (прим.: до 30.01.2024), а також
- до спадщини, яка відкрилася ДО введення воєнного стану, строк для прийняття якої НЕ сплив до його введення,

!!! за умови, що свідоцтво про право на спадщину не було видано жодному із спадкоємців.

(абзац 2 пункту 20)

Зміни до Прикінцевих та перехідних положень ЦК України (пункт 21)

21. У період дії воєнного стану в Україні, введеного Указом Президента України "Про введення воєнного стану в Україні" від 24 лютого 2022 року № 64/2022, затвердженим Законом України "Про затвердження Указу Президента України "Про введення воєнного стану в Україні" від 24 лютого 2022 року № 2102-IX, **та протягом шести місяців з дня його припинення або скасування**

у випадку, якщо місцем відкриття спадщини є

- **населений пункт, на території якого органи державної влади тимчасово не здійснюють або здійснюють не в повному обсязі свої повноваження,**
- **територія, на якій ведуться активні бойові дії, або**
- **тимчасово окупована Російською Федерацією територія,**
!!! щодо яких не визначено дату завершення бойових дій або тимчасової окупації, дату відновлення здійснення своїх повноважень органами державної влади у повному обсязі,

заява про прийняття спадщини, заява про відмову від прийняття спадщини, заява про відмову від заповідального відказу, вимога кредитора спадкодавця до спадкоємців, заява про охорону спадкового майна, заява про згоду бути виконавцем заповіту після відкриття спадщини, інші заяви щодо спадщини, спільного майна подружжя (колишнього подружжя) в межах спадкової справи подаються нотаріусу незалежно від місця відкриття спадщини.

(абзац 1 пункту 21)

Зміни до Прикінцевих та перехідних положень ЦК України (пункт 21)

21... 1) У разі якщо **місцем відкриття спадщини є населений пункт або території, зазначені в абзаці першому цього пункту**, щодо яких не визначено дату завершення бойових дій або тимчасової окупації, дату відновлення здійснення органами влади своїх повноважень у повному обсязі, а також

2) у разі заведення спадкової справи НЕ за місцем відкриття спадщини до набрання чинності Законом України "Про внесення змін до Цивільного кодексу України щодо вдосконалення порядку відкриття та оформлення спадщини" (прим.: до 30.01.2024),

вчинення нотаріальних та інших дій нотаріусом щодо спадщини та спільного майна подружжя (колишнього подружжя) в межах спадкової справи здійснюється за місцем подання першої заяви. !!! Якщо місцем подання першої заяви є населений пункт або території, зазначені в абзаці першому цього пункту, вчинення нотаріальних та інших дій нотаріусом щодо спадщини та спільного майна подружжя (колишнього подружжя) в межах спадкової справи здійснюється за місцем подання першої заяви про видачу свідоцтва в населеному пункті або на території, що НЕ зазначені в абзаці першому цього пункту.

(абзац 2 пункту 21)

Зміни до Прикінцевих та перехідних положень ЦК України (пункт 21)

21...

Положення абзацу **першого** цього пункту в частині **місця подання заяви**, що свідчить про волевиявлення щодо спадкового майна, спадкоємців, виконавців заповіту, осіб, заінтересованих в охороні такого майна, або вимоги кредиторів **застосовуються також до спадщини, місцем відкриття якої є населений пункт, розташований на тимчасово окупованій території України, протягом усього періоду тимчасової окупації такої території та шести місяців** після завершення тимчасової окупації.

Положення абзаців **першого та другого** цього пункту застосовуються також до **спадщини, яка відкрилася до набрання чинності Законом України "Про внесення змін до Цивільного кодексу України щодо вдосконалення порядку відкриття та оформлення спадщини"** (прим.: 30.01.2024).

(абзаци 3, 4 пункту 21)

Зміни до Закону України «Про нотаріат»

Стаття 13-1 Нотаріальний округ

частину **третю** викладено у **новій редакції**:

"Нотаріус не вправі здійснювати нотаріальну діяльність за межами свого нотаріального округу, крім заміщення інших нотаріусів у випадках, передбачених цим Законом";

частину **четверту** виключено.

Зміни до Закону України «Про нотаріат»

Стаття 66. Свідоцтво про право на спадщину та строки його видачі

На майно, що переходить у порядку спадкування до спадкоємців або держави, нотаріусом або в сільських населених пунктах - посадовою особою органу місцевого самоврядування, яка вчиняє нотаріальні дії, видається свідоцтво про право на спадщину.

Свідоцтво про право на спадщину видається за місцем відкриття спадщини, крім випадків, встановлених Цивільним кодексом України.

Видача свідоцтва провадиться у строки, встановлені цивільним законодавством України".

Зміни до Закону України «Про нотаріат»

Недіюча редакція ч. 10 статті 67 Порядок видачі свідоцтва про право на спадщину

Свідоцтво про право на спадщину видається після закінчення шести місяців з дня відкриття спадщини, а у випадках, передбачених частиною другою статті 1270 і статтею 1276 Цивільного кодексу України, - не раніше зазначених у цих статтях строків.

Діюча редакція ч. 10 статті 67 Порядок видачі свідоцтва про право на спадщину

Свідоцтво про право на спадщину видається після спливу строку для прийняття спадщини.

Зміни до Закону України «Про нотаріат»

Недіюча редакція ч. 3 статті 71

Видача свідоцтва про право власності на частку в спільному майні подружжя (колишнього подружжя) у разі смерті одного з подружжя (колишнього з подружжя)

Свідоцтво про право власності на частку в спільному майні подружжя у разі смерті одного з них видається нотаріусом за місцем відкриття спадщини.

Діюча редакція ч. 3 статті 71

Видача свідоцтва про право власності на частку в спільному майні подружжя (колишнього подружжя) у разі смерті одного з подружжя (колишнього з подружжя)

Свідоцтво про право власності на частку в спільному майні подружжя у разі смерті одного з них видається нотаріусом за місцем відкриття спадщини, крім випадків, встановлених Цивільним кодексом України.

Зміни до інших законів

Закон України "Про забезпечення прав і свобод громадян та правовий режим на тимчасово окупованій території України"

Стаття 11-1. Забезпечення реалізації права на спадкування

1. Особливості реалізації права на спадкування щодо тимчасово окупованої території, передбаченої частиною першою статті 3 цього Закону, регулюються Цивільним кодексом України.

Закон України "Про тимчасові заходи на період проведення антитерористичної операції"

Стаття 9-1. Забезпечення реалізації права на спадкування

Особливості реалізації права на спадкування щодо населених пунктів, на території яких органи державної влади тимчасово не здійснюють або здійснюють не в повному обсязі свої повноваження, регулюються Цивільним кодексом України.

ДЯКУЮ ЗА УВАГУ!